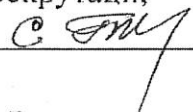

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра німецької філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Г. Ф. Виллюк С. В.
Протокол № 5
Від 15 лютого 2017 р.

№5. 1502201736

ІСТОРІЯ МОВИ

РОБОЧА ПРОГРАМА **нормативної навчальної дисципліни**

підготовки бакалавра (на базі диплома молодшого спеціаліста)

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

напрямок підготовки 6.020303 Філологія (“Мова і література (німецька)”)

Луцьк - 2017

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мови» для студентів II курсу факультету іноземної філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, галузі знань 0203 Гуманітарні науки, за напрямом підготовки 6.020303 Філологія «Мова і література (німецька)» (на базі диплома молодшого спеціаліста).

1 лютого 2017 р. – 15 с.

Розробник: Галицька Олена Богуславівна, доцент кафедри німецької філології, канд. філол. наук, доцент

Рецензент: Гороть Євгенія Іванівна, професор кафедри практики англійської мови, завідувач кафедри практики англійської мови, канд. філол. наук, професор

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри німецької філології
протокол № 11 від 01.02.2017 р.

Завідувач кафедри:

канд. філол. наук,

професор кафедри німецької філології (Застровська С. О.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету іноземної філології
протокол № 6 від 7.02.2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

 (Павлюк А. Б.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 5 від 15.02.2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі програми навчальної дисципліни, навчального плану з урахуванням навчального навантаження студента при вивченні дисципліни.

1. Опис навчальної дисципліни

Характеристику навчальної дисципліни подано згідно з навчальним планом напряму підготовки і репрезентовано у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	0203 Гуманітарні науки	нормативна
Модулів 3	6. 020303 Філологія “Мова і література (німецька)”	Рік підготовки 2
Змістових модулів 2		Семестр 4
ІНДЗ: нема		Лекції 16 год.
Загальна кількість годин 60		Семінари 6 год.
	бакалавр на базі диплома молодшого спеціаліста	Консультація 4 год.
		Самостійна робота 34 год.
		Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Історія мови» є опанування студентами як традиційних, так і новітніх теоретичних і практичних проблем історії мови з огляду наукових досягнень вітчизняного та зарубіжного мовознавства та формування у майбутніх філологів основ наукового мислення з перспективою використання матеріалів курсу в практиці викладання німецької мови в освітніх закладах різного типу.

Для досягнення мети потрібно вирішити такі **завдання**:

- розширити й систематизувати теоретичні знання студентів у галузі історії німецької мови;
- допомогти бакалаврам опанувати базовий термінологічний апарат з історії німецької мови;
- поглиблювати знання студентів про роль та місце німецької мови у сучасному світі;
- ознайомити студентів із досягненнями вітчизняної та зарубіжної науки у галузі історії німецької мови;
- показати зв'язок історії німецької мови з іншими мовознавчими дисциплінами;
- дати студентам необхідну суму знань про особливості формування, становлення і розвитку фонетичної, лексичної, граматичної систем німецької мови;
- сприяти опануванню студентами основних фонетичних, лексичних, граматичних явищ у динамічному розвитку;
- формувати у молодих дослідників вміння проводити аналіз синхронних станів системи німецької мови як процесів, щоб забезпечити більш глибоке розуміння законів мовного розвитку, причини змін німецької мови;

- висвітлити основні періоди історичного розвитку мови;
- прищеплювати вміння і навички на підґрунті теоретичних знань з історії німецької мови з метою коректного використання у професійній сфері;
- формувати у студентів навички практичної професійної діяльності, які необхідні для розуміння і наукового пояснення внутрішніх закономірностей розвитку фонетичної, лексичної й граматичної будови німецької мови у діахронії;
- удосконалювати вміння та навички самостійної роботи з науковою німецькомовною літературою;
- сприяти підвищенню творчої активності студентів під час засвоєння історії німецької мови;
- формувати професійно-педагогічні навички та вміння, які необхідні студентам для їхньої майбутньої роботи, а також базу для подальшого самовдосконалення;
- стимулювати пізнавальні інтереси у галузі обраного напрямку підготовки.

Курс з історії німецької мови вивчається протягом четвертого семестру. У курсі аналізуються основні найважливіші й найскладніші в теоретичному плані питання, виконуються практичні завдання. Лекції і семінари проводяться німецькою мовою.

Вимоги до знань і вмінь студентів

Після опанування курсу студенти повинні **знати**:

- ✓ поняттєво-теоретичний апарат курсу "Історія німецької мови";
- ✓ основну теоретичну літературу з курсу;
- ✓ предмет та завдання історії мови;
- ✓ критерії періодизації німецької мови;
- ✓ основні письмові пам'ятки німецького етносу різних періодів розвитку;
- ✓ головні розбіжності між фонологічною, лексичною, граматичною будовою давньо-, середньо-, ранньо- й новонаверхньонімецької мови;
- ✓ правила читання давньо-, ранньо- і середньонаверхньонімецької мови, а також новонаверхньонімецької мови;
- ✓ теоретичні підвалини порівняльно-історичного методу;
- ✓ місце сучасної німецької мови в системі індоєвропейських мов і в системі германської мовної групи;
- ✓ характеристики сучасної німецької мови і її національних варіантів.

За підсумками вивчення курсу студенти повинні **вміти**:

- тлумачити й оперувати термінологічним лінгвістичним інструментарієм відповідної галузі знання;
- пояснити проблеми періодизації історії німецької мови;
- показати відмінності германської мови від індоєвропейської мови-основи;
- науково грамотно застосовувати набуті теоретичні знання при аналізі мовних явищ певного періоду;
- досліджувати певні мовні явища з історичного погляду;
- конспектувати першоджерела згідно вимог програми курсу;
- презентувати опрацьованні першоджерела німецькою мовою;
- користуватись лексикографічними ресурсами німецької мови різних періодів розвитку;
- перекладати аутентичні навчальні тексти за допомогою двомовних і одномовних словників;
- екстраполювати набуті знання: а) у дидактику навчального процесу з іноземних мов (у зв'язку з текстолінгвістичною діяльністю на заняттях з іноземних мов); б) для самостійної науково-дослідної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна поділена на два змістових модулі, перший модуль охоплює три теми, а другий – п'ять.

Змістовий модуль 1.

Zur allgemeinen Einführung in die deutsche Sprachgeschichte

Тема 1. Vorgeschichte der deutschen Sprache

Загальні історичні передумови утворення і розвитку німецької мови. Роль та місце німецької мови у світі. Місце сучасної німецької мови в системі індоєвропейських мов і в системі германської мовної групи. Проаналізовано зв'язки спорідненості між групами індоєвропейських мов (з урахуванням фонетичних, морфологічних і лексичних критеріїв). Показано відмінності германської мови від індоєвропейської мови-основи.

Тема 2. Theoretische Grundlagen

Предмет і завдання курсу “Історія німецької мови”. Роль “Історії німецької мови” в загальній підготовці фахівців іноземної філології. Проблеми та критерії періодизації німецької мови. Основні періоди розвитку історії німецької мови.

Тема 3. Der Sprachwandel und seine Beschreibung

До поняття мовних змін. Типи мовних змін: звукові, морфологічні, семантичні, синтаксичні і прагматичні зміни. Мовні та позамовні фактори мовних змін. Вплив соціально-історичних, політичних і культурних факторів на розвиток німецької мови.

Змістовий модуль 2.

Deutsche Sprachgeschichte in Epochen

Основні форми існування німецької мови, їх історична зміна. Виникнення єдиної національної німецької мови. Літературні німецькомовні пам'ятки у різні періоди існування німецької мови.

Тема 4. Frühgeschichte der deutschen Sprache (Althochdeutsch)

Німецька мова давньоверхньонімецького періоду. Специфіка розвитку фонетичної системи: другий пересув приголосних як основна особливість консонантизму німецької мови. Специфіка розвитку граматичної системи: розвиток артикля. Ступені порівняння прикметника. Процес становлення аналітичних форм перфекта, пасиву і футуру. Синтаксис. Деякі особливості синтаксичної будови див. періоду. Специфіка розвитку лексичної системи. Прямі запозичення з латини і кальки.

Тема 5. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch)

Німецька мова середньоверхньонімецького періоду. Загальна характеристика: розвиток німецької мови із другої половини XI до середини XIV століття. XII–XIII століття як епоха розквіту феодалізму в Німеччині. Економічна і політична криза в Німеччині XII–XIII ст. Розвиток міст. Експансія на Схід. Захоплення німцями слов'янських земель. Хрестові походи. Літературні пам'ятки цієї епохи. Рицарський епос і міннезанг, шпільманський епос. Особливий характер таких творів, як “Пісня про Нібелунгів”. Релігійні пам'ятки: збірники проповідей, псалмів тощо. Розширення сфери застосування німецької мови. Поява ділових паперів німецькою мовою. Юридичні пам'ятки *Sachsenspiegel*, окремі імператорські накази, накази духовних і світських князів, листування міст, приватноправове листування. Характер мовних відносин: співвідношення загальнонародної мови і місцевих діалектів. Проблема єдиної свн. літературної мови. Специфіка розвитку фонетичної системи. Специфіка розвитку граматичної системи. Специфіка розвитку лексичної системи. Запозичення із слов'янських мов. Запозичення із французької мови.

Тема 6. Die frühneuhochdeutsche Periode (Frühneuhochdeutsch)

Німецька мова ранньоновіверхньонімецького періоду. Загальна характеристика: часові рамки періоду як перехід від німецької мови середньовіччя до нового періоду історії німецької мови. Розвиток регіональних варіантів літературної німецької мови і формування передумов для утворення загальнонімецької національної мови. Загальнонародний характер національної мови. Тривалість процесу утворення німецької національної мови у зв'язку з особливими історичними умовами в Німеччині. Посилення феодальної роздробленості в XIV–XV століттях. Оформлення феодальних територій і вплив цього процесу на становлення кордонів територіальних діалектів. Подальше розширення сфери застосування німецької мови: витіснення латини із імперської канцелярії, із листування міст; поява хронік міст німецькою мовою тощо. Роль східних областей Німеччини і значення середньо-східних діалектів для

розвитку мови етносу цього періоду. Співвідношення мови писемності і локальних діалектів у XIV–XV ст. Відображення діалектних відмінностей у мові писемних пам'яток. Характеристика Німеччини в XV–XVI ст. Передумови утворення національної мови: боротьба за рідну мову у всіх сферах життя як перший прояв національної самосвідомості. Усвідомлення необхідності єдиної норми німецької мови. Боротьба за цю норму, починаючи з XVI ст.

Селянська війна і Реформація. Їх значення у розвитку німецької мови. Мартін Лютер та його роль в історії утворення німецької національної мови. М. Лютер і проблема нормування мови. Наявність у Німеччині XVI ст., у зв'язку з провінційним централізмом, декількох місцевих варіантів літературної мови; боротьба між ними за панування. Специфіка розвитку фонетичної системи. Специфіка розвитку граматичної системи. Специфіка розвитку лексичної системи. Нові проварки лексики на позначення індустриальних і сільськогосподарських понять.

Тема 7. Die neuhochdeutsche Zeit (Neuhochdeutsch)

Специфіка розвитку німецької мови нововісверхньонімецького періоду. Розвиток німецької національної мови як головна ознака нового періоду історії німецької мови. Роль канцелярій, друкарів, граматиків-нормувальників у фіксації норми національної мови. Боротьба за загальнонімецьку літературну мову у XVII–XVIII століттях. Тридцятирічна війна та її вплив на економічне, політичне й культурне життя Німеччини. Занепад промисловості й торгівлі. Закріплення феодальної роздробленості. Схиляння перед іноземною культурою, модою, звичаями. Засмічення німецької писемної мови запозиченнями із французької й італійської мов, незрозумілими для широких верств населення. Розгортання боротьби за національну мову на народній основі. Пуризм цієї епохи як прогресивне явище. Різні тенденції нормалізації мови: Й. Г. Шоттель, Й. Х. Аделунг, Й. Х. Готшед. Роль класичної німецької літератури у завершенні формування німецької національної мови. Єдина орфоепічна норма. Нормування орфографії. Підйом революційного руху. Революція 1848 р. та її відображення в німецькій мові. Німецька загальнонародна національна мова і місцеві діалекти. Процес нейтралізації діалектів національною літературною мовою. Політичні події 90-х років XX ст. в Європі. Утворення якісно нової Німеччини. Асиметричний характер об'єднання. Економічний і соціальний перелом після об'єднання. Статус об'єднаної Німеччини в Європі та світі.

Тема 8. Trends und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache

Міграційні процеси. Інтеграція Європи. Євросоюз. Відображення цих й інших подій у німецькій мові. Нові проварки лексики. Нові словотвірні засоби і структури. Запозичення з англійської мови та її американського варіанта. Інтернаціоналізми. Кальки. Неологізми. Сучасна німецька мова та її національні варіанти. Особливості німецької мови в Швейцарії, Австрії, Люксембурзі, Ліхтенштейні. Співвідношення літературної мови й діалектів.

4. Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна “Історія мови” складається з двох змістових модулів, які визначено метою та змістом програми. Структура навчальної дисципліни репрезентовано у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усьо-го	у тому числі			
		Лек.	Семін.	Конс.	Сам. роб.
	60	16	6	4	34
Змістовий модуль 1. Zur allgemeinen Einführung in die deutsche Sprachgeschichte					
Тема 1. Vorgeschichte der deutschen Sprache	6,5	2	0,5		4
Тема 2. Theoretische Grundlagen	6,5	2	0,5		4
Тема 3. Der Sprachwandel und seine Beschreibung	7	2	1		4
Разом за змістовим модулем 1	20	6	2		12
Змістовий модуль 2. Deutsche Sprachgeschichte in Epochen					

Тема 4. Frühgeschichte der deutschen Sprache (Althochdeutsch)	8	2	1	1	4
Тема 5. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch)	9	2	1	1	5
Тема 6. Die frühneuhochdeutsche Periode (Frühneuhochdeutsch)	8	2	1	1	4
Тема 7. Die neuhochdeutsche Zeit (Neuhochdeutsch)	9	2	1	1	5
Тема 8. Trends und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache	6	2	-		4
Разом за змістовим модулем 2	40	10	4	4	22
Усього годин	60	16	6	4	34

5. Теми семінарських занять

Seminar 1 (2 год.)

Einführung. Grundbegriffe. Vorgeschichte des Deutschen

1. Zur Einführung.
 - 1.1. Gegenstand, Aufgaben und Methoden der Sprachgeschichtsschreibung
 - 1.2. Synchronische und diachronische Sprachbetrachtung
2. Grundbegriffe der Sprachentwicklung
 - 2.1. Zur Periodisierung der deutschen Sprachgeschichte
 - 2.2. Der Sprachwandel und seine Beschreibung
3. Vorgeschichte des Deutschen
 - 3.1. Indogermanisch
 - 3.1.1. Indogermanische Sprachen
 - 3.1.2. Gemeinsamkeiten indogermanischer Sprachen
 - 3.1.3. Entstehung der indogermanischen Sprachen
 - 3.2. Germanisch
 - 3.2.1. Urgermanisch (Gemeingermanisch)
 - 3.2.2. Charakteristika des Germanischen
 - 3.3. Germanische Stämme und Stammessprachen
 - 3.4. Textanalysen und Aufgaben

Seminar 2 (2 год.)

Deutsche Sprachgeschichte vom Althochdeutschen zumMittelhochdeutschen

1. Frühgeschichte der deutschen Sprache (Althochdeutsch)
 - 1.1. Allgemeine Charakteristik und Einordnung
 - 1.1.1. Zeitraum und Quellenlage
 - 1.1.2. Zusammenfassende Kennzeichnung
 - 1.2. Darstellung des deutschen Sprachgebiets
 - 1.2.1. Politisch-gesellschaftliche und kulturelle Rahmenbedingungen
 - 1.2.2. Der Weg des Wortes „deutsch“
 - 1.2.3. Hochdeutsch und Niederdeutsch
 - 1.3. Sprachliche Strukturen des Althochdeutschen
 - 1.3.1. Phonematik: Die zweite („hochdeutsche“) Lautverschiebung
 - 1.3.2. Morphematik und Syntagmatik
 - 1.3.3. Lexematik und Textematik: Lateinisch-christlicher Einfluß
 - 1.4. Textanalysen und Aufgaben
2. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch)
 - 2.1. Abgrenzung und Datierung
 - 2.2. Politisch-gesellschaftliche und kulturelle Rahmenbedingungen

- 2.3. Sprachliche Grundstrukturen des Mittelhochdeutschen
- 2.3.1. Allgemeine Kennzeichnung
- 2.3.2. Einzelne Merkmale
- 2.4. Textanalysen und Aufgaben

Seminar 3 (2 год.)

Deutsche Sprachgeschichte vom Frühneuhochdeutschen bis zur Gegenwart

- 1. Die frühneuhochdeutsche Periode (Frühneuhochdeutsch)
 - 1.1. Diskussionsstand und Quellenlage
 - 1.2. Bestimmende Faktoren
 - 1.2.1. Politisch-gesellschaftliche Rahmenbedingungen
 - 1.2.2. Kulturelle Aspekte
 - 1.3. Sprachliche Entwicklungen und Grundstrukturen
 - 1.3.1. Sprachstand und Sprachlandschaften
 - 1.3.2. Phonematik und Prosodie
 - 1.3.3. Graphematik
 - 1.3.4. Morphematik und Syntagmatik
 - 1.3.5. Lexematik
 - 1.4. Textanalysen und Aufgaben
- 2. Die neuhochdeutsche Zeit (Neuhochdeutsch)
 - 2.1. Allgemeine Vorklärungen
 - 2.1.1. Periodisierung und Abgrenzungen
 - 2.1.2. Standardsprache und Varietäten
 - 2.2. Deutsche Sprache von ca. 1650 bis ca. 1770: Barock und Aufklärung
 - 2.2.1. Politisch-soziale und wirtschaftlich-kulturelle Rahmenbedingungen
 - 2.2.2. Sprachnormierung und Sprachpflege
 - 2.2.3. Tendenzen der Sprachentwicklung
 - 2.2.4. Textanalysen und Aufgaben
 - 2.3. Deutsche Sprache von ca. 1770 bis ca. 1830: Klassik und Romantik
 - 2.3.1. Allgemeine Kennzeichnung und Abgrenzungen
 - 2.3.2. Äußere Rahmenbedingungen
 - 2.3.3. Sprachliche Besonderheiten
 - 2.3.4. Textanalysen und Aufgaben
 - 2.4. Deutsche Sprache von ca. 1830 bis ca. 1920: Bürgerkultur und Realismus
 - 2.4.1. Abgrenzungen und allgemeine Charakteristik
 - 2.4.2. Äußere Rahmenbedingungen
 - 2.4.3. Sprachliche Entwicklungen im Überblick
 - 2.4.4. Textanalysen und Aufgaben
 - 2.5. Deutsche Sprache von ca. 1920 bis ca. 1950
 - 2.5.1. Einteilung und allgemeine Charakteristik
 - 2.5.2. Zur politisch-sozialen und geistigen Situation der Zeit
 - 2.5.3. Fakten und Faktoren der Sprachentwicklung
 - 2.6. Textanalysen und Aufgaben

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента становить собою засвоєння ним навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять (лекційних та семінарських занять), без участі викладача. Самостійна робота студента може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, домашніх умовах. Діагностику якості самостійної роботи студента та аналіз її результатів викладач здійснює під час лекційних і семінарських занять, а також в позааудиторний час за графіком консультаційних занять, складеним кафедрою німецької філології з урахуванням потреб і можливостей студента.

Самостійна робота студента забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними при вивченні навчальної дисципліни “Історія мови”: підручниками, навчальними та методичними посібниками, робочою навчальною програмою, конспектами лекцій, технічними засобами навчання та ін. Методичне забезпечення самостійної роботи студента передбачає й засоби самоконтролю (тести, пакети контрольних завдань і т. ін.).

Самостійна робота студента у четвертому семестрі включає:

1. Самостійне опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, тобто виділених навчальних тем за двома змістовими модулями:

Таблиця 3

№ з/п	Тема	К-ть год.
1	Тема 1. Vorgeschichte der deutschen Sprache	4
2	Тема 2. Theoretische Grundlagen	4
3	Тема 3. Der Sprachwandel und seine Beschreibung	4
4	Тема 4. Frühgeschichte der deutschen Sprache (Althochdeutsch)	4
5	Тема 5. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch)	5
6	Тема 6. Die frühneuhochdeutsche Periode (Frühneuhochdeutsch)	4
7	Тема 7. Die neuhochdeutsche Zeit (Neuhochdeutsch)	5
8	Тема 8. Trends und Tendenzen der deutschen Gegenwartssprache	4
Разом		34

2. Вивчення окремих тем або питань, що не розглядаються в курсі лекцій, наприклад, Entlehnungswellen und Purismus.

3. Систематизацію вивченого матеріалу для написання модульної контрольної роботи, для прилюдного виступу (під час презентації проекту), а також перед усним заліком.

4. Упорядкування та ведення короткого термінологічного словника, який “канонізує” нові лінгвістичні реалії.

5. Аналітичну роботу над текстами першоджерел та навчальними текстами. Переклад текстів та коментар до першоджерел.

6. Розв’язування і письмове оформлення креативних завдань для само- і взаємоконтролю.

7. Окрім названих аспектів, самостійна робота у межах відповідних змістових модулів передбачає також підготовку і презентацію проекту «Texte aus älteren Sprachstufen».

Проект – вид позааудиторної роботи студента навчально-дослідного характеру, що має практичне спрямування. Мета проекту – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з курсу “Історія мови”. Проект виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних і семінарських занять, та охоплює декілька тем. Проект спрямований на виявлення та розвиток творчих можливостей студента шляхом індивідуального підходу.

7. Методи та засоби навчання

Для реалізації цілей модульного навчання використовуємо різноманітні методи для оптимізації засвоєння конкретної теми змістового модуля з дотриманням сучасних вимог до методів навчання у вищій школі:

- методи стимулювання і мотивації навчання;
- методи організації і здійснення навчально-пізнавальних дій;
- методи контролю і самоконтролю;
- загальнодидактичні методи навчання;
- загальнонаукові методи.

З метою підвищення ефективності та продуктивності модульного навчання навчальний процес забезпечений комп'ютерними засобами, а також іншими дидактичними засобами (засоби масової інформації, дошки, методичні матеріали).

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік.

На залік виносяться вузлові питання (див. нижче), а також завдання, що потребують творчої відповіді й уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Питання до заліку:

1. Gegenstand und Gegenwartsrelevanz der Sprachgeschichte
2. Aufgaben und Methoden der Sprachgeschichtschreibung
3. Der Sprachwandel und seine Beschreibung
4. Zur Periodisierung der deutschen Sprachgeschichte
5. Entlehnungswellen und Purismus
6. Das Deutsche als Teil des Indogermanischen
7. Vorgeschichte der deutschen Sprache. Germanisch
8. Frühgeschichte der deutschen Sprache (Althochdeutsch). Allgemeine Charakteristik und Einordnung
9. Der Weg des Wortes „deutsch“
10. Sprachliche Strukturen des Althochdeutschen
11. Überlieferung des Althochdeutschen
12. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch). Abgrenzung und Datierung
13. Das mittelalterliche Deutsch (Mittelhochdeutsch). Politisch-gesellschaftliche und kulturelle Rahmenbedingungen
14. Sprachliche Grundstrukturen des Mittelhochdeutschen
15. Die Sprachdenkmäler des Mittelhochdeutschen
16. Die frühneuhochdeutsche Periode. Diskussionsstand und Quellenlage.
17. Die frühneuhochdeutsche Periode.. Bestimmende Faktoren.
18. Sprachliche Entwicklungen und Grundstrukturen des Frühneuhochdeutschen
19. Überlieferung des Frühneuhochdeutschen
20. Die neuhochdeutsche Zeit (Neuhochdeutsch). Allgemeine Vorklärungen
21. Deutsche Sprache von ca. 1650 bis ca. 1770: Barock und Aufklärung
22. Deutsche Sprache von ca. 1770 bis ca. 1830: Klassik und Romantik
23. Deutsche Sprache von ca. 1830 bis ca. 1920: Bürgerkultur und Realismus
24. Deutsche Sprache von ca. 1920 bis zur Gegenwart
25. Zur Sprache des Nationalsozialismus
26. Zur Sprache in den ehemaligen beiden deutschen Staaten
27. Sprachliche Entwicklungen des Neuhochdeutschen
28. Trends und Tendenzen der Gegenwartssprache

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У навчальному процесі використовують вхідний контроль, який ставить за мету виявити базовий рівень підготовки студентів за дисципліною “Історія мови (німецької)”, розподілити студентів за рівнем підготовки для диференціації й індивідуалізації навчальної діяльності. Основні форми вхідного контролю: тестування.

Для оцінки початкового рівня знань слухачів перед Вступом до курсу лекцій проводиться анкетування (анкета-саморефлексія), мета якого полягає у підтвердженні актуальності проведення цього курсу і формуванні у студентів почуття недостатності знань.

Впродовж курсу проводяться тестування, мета яких (поряд із контролем) – продемонструвати підвищення мовної компетенції учасників в результаті проходження курсу. На останньому занятті проводиться також повторне анкетування, мета якого – визначення учасниками власних досягнень в оволодінні навичками та вміннями.

З метою перевірки рівня знань студентів на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу здійснюється поточний контроль, основними формами якого є ділові ігри, тренінги, участь у інтерактивних семінарах тощо.

Знання, уміння і навички студентів за результатами вивчення змістових модулів або тем навчальної дисципліни “Історія мови (німецької)” оцінює підсумковий модульний контроль, формами якого є модульна контрольна робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання самостійної роботи і написання модульної контрольної роботи (див. табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 22 балів);
2. виконання проекту, який зараховується у поточний контроль (максимум 18 балів);
3. модульна контрольна робота (максимум 60 балів).

Таблиця 4

Поточний контроль (мах. = 40 балів)		Підсумковий контроль (мах. = 60 балів)		Заг. к-ть бал.
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	
ЗМ 1	ЗМ 2	СР	МКР	100
11	11	18	60	

Поточна модульна оцінка складається з балів, які отримує студент за певну навчальну діяльність протягом засвоєння відповідного змістового модуля. Поточний контроль включає перевірку рівня знань студентів при виконанні різного виду завдань на лекціях і семінарах (**модуль 1**) та завдань для самостійної роботи (**модуль 2**). Максимальна кількість балів, яку може набрати студент відповідно за **модуль 1**, становить 22 балів у четвертому семестрі, за **модуль 2** – 18 балів. Максимальна кількість балів за поточний контроль після вивчення усіх змістових модулів дорівнює 40 балів. На лекційних і практичних заняттях усна відповідь оцінюється від 0 до 11 балів. У кінці вивчення змістового модуля виводиться середнє арифметичне.

Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв, які визначені нижче в робочій програмі. Результати поточного контролю знань студентів вносяться до журналу обліку академгрупи і враховуються при виставленні підсумкового балу за опанування дисципліни.

Несвоєчасне виконання завдань поточного контролю враховується при їх оцінюванні. Заборгованість із модуля 1 і модуля 2 повинна бути ліквідована студентом у позааудиторний час до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Модуль 1: при контролі систематичності й активності роботи на лекційних та семінарських заняттях оцінці підлягає рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарах; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, тобто студент отримує бали за (див. табл.5):

Критерії оцінювання якості знань студентів на лекційних та семінарських заняттях (максимум – 11 балів)

Таблиця 5

Бали	Критерії оцінювання
10-11	 здатність висувати питання до обговорюваної проблеми (викладачеві),

	<ul style="list-style-type: none"> студентам); ✚ інноваційні відповіді на додаткові запитання (викладача чи студента), що пов'язані з тематикою дисципліни; ✚ здатність виокремити значущість обговорюваного матеріалу для професійного та світоглядно-особистісного розвитку; ✚ суттєві доповнення, що розширюють горизонт обговорюваної проблеми; ✚ знання та використання наукової термінології; ✚ повнота та якість укладеного словника термінів; ✚ змістовне, акуратне ведення конспекту; ✚ творче виконання завдань для самостійної роботи.
7-9	<ul style="list-style-type: none"> ✚ продуктивні (алгоритмічні), але недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання (викладача), що пов'язані з тематикою дисципліни; ✚ неякісне укладення словника термінів; ✚ змістовне ведення конспекту; ✚ репродуктивне виконання завдань для самостійної роботи
4-6	<ul style="list-style-type: none"> ✚ акуратне ведення конспекту; ✚ часткове виконання завдань для самостійної роботи; ✚ фрагментарні, не аргументовані відповіді; ✚ пасивність на лекції й семінарі.
1-3	<ul style="list-style-type: none"> ✚ пасивність, невідповідність до семінару; ✚ невиконання завдань для самоконтролю; ✚ неохайне ведення конспекту.
0	<ul style="list-style-type: none"> ✚ відсутність на лекції й семінарі; ✚ невиконання завдань для самоконтролю.

Модуль 2: якісними індикаторами проекту є логіка його побудови, інформативність, повнота аналізу літературних пам'яток різних періодів, читання з дотриманням правил читання давньо-, середньо- і ранньомовноверхньонімецької мови, переклад аутентичних текстів, грамотне застосування набутих теоретичних знань при аналізі мовних явищ певного періоду, креативність, спосіб презентації інформації, наявність схем, таблиць, діаграм (див. табл. 6):

**Критерії оцінювання самостійної роботи студентів
(проект, максимум – 18 балів)**

Таблиця 6

Бали	Критерії оцінювання
15-18	Проект виконано на високому рівні. Автор ерудований у досліджуваній проблемі, вміє критично оцінити наукові факти, бачить перспективу дослідження. Простежується самостійність суджень і творчий підхід до підготовки і презентації проекту. Основні положення дослідження аргументовані й проілюстровані прикладами. Результати відбиті в таблицях, схемах, діаграмах.
11-14	Автор компетентний у досліджуваній темі, вміє виділити проблемну ланку в роботі, аналізувати й інтерпретувати факти, володіє науковою термінологією. Подекуди зустрічаються певні технічні огріхи. Відсутність схем, таблиць, діаграм.
8-10	Якісний індикатор простежується досить чітко. Автор володіє інформацією,

	проте немає системності у викладі матеріалу. Відсутня самооцінка одержаних результатів. Зустрічаються стилістичні й орфографічні огріхи.
5-7	Робота репродуктивна. Виклад матеріалу безсистемний. Найвні посилання недоречні. Автор використовує чужу думку при аргументації своєї точки зору.
1-4	Якісний індикатор простежується нечітко. Тема неактуальна, оскільки проблема достатньо повно висвітлена в літературі. В роботі багато зайвої інформації, відсутні посилання.
0	Студент не підготував реферат.

Модуль 3: при виконанні модульної контрольної роботи оцінці підлягає рівень теоретичних знань і практичних навичок, яких набули студенти після опанування змістових модулів. Модульна контрольна робота є системою навчальних завдань, що завершують засвоєння студентом всіх видів поточної навчальної діяльності з різних тем та оцінюється в балах. Модульна контрольна робота охоплює зміст навчального курсу загалом і проводиться у формі бліц-завдань, репродуктивних завдань, завдань креативного спрямування, які відображають тематику змістових модулів. Студент набирає ту кількість балів, яка відповідає кількості правильно виконаних завдань. Після проведення модульної контрольної роботи викладач в 7-денний термін обов'язково знайомить кожного студента(ку) з його / її оцінкою за модульну контрольну роботу.

Відсутність студента на модульній контрольній роботі оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за його відсутності з поважної причини (через хворобу та ін.) згідно графіка, затвердженого кафедрою німецької філології.

В основі рейтингової системи оцінювання лежить поетапний контроль і накопичення відповідних балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність упродовж семестру. Рейтингова система є комплексною системою і враховує не тільки результати навчання, а й інші складники позанавчальної наукової діяльності студента: участь в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, у роботі наукових конференціях, студентських проблемних груп, у підготовці наукових публікацій.

Додаткові (бонусні) бали рейтингу (до 20 % максимального поточного балу), які студенти можуть одержати за якісне володіння змістом програмного матеріалу та його творче використання, виконуючи самостійно окремі види навчально-творчої діяльності:

- ✓ при підготовці наукових повідомлень, виступів на конференціях, олімпіадах, конкурсах;
- ✓ у роботі студентських проблемних груп;
- ✓ при написанні наукових статей і тез тощо.

Академічні успіхи студента оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення оцінок, виражених у балах за багатобальною шкалою, в оцінки за шкалою ECTS та національною шкалою здійснюється відповідно до табл. 7.:

Таблиця 7

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 - 81	C	
67 -74	D	
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Оскільки формою підсумкового контролю є семестровий залік, то у відомості та індивідуальному навчальному плані студента у графі “оцінка за національною шкалою” робиться запис “зараховано” або “не зараховано”(з можливістю повторного складання), а у графі “оцінка за шкалою ECTS” – відповідно табл. 7.

Семестровий залік виставляється на підставі результатів виконання студентом усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних та семінарських занять, позааудиторної роботи – самостійної роботи, при виконанні модульної контрольної роботи. Отож залік виставляється за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою дисципліни “Історія мови”, та отримав не менше 60 балів.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 59 і нижче, а також студенти, які бажають підвищити свій підсумковий рейтинг, складають усний залік. При цьому для зазначених категорій студентів скасовуються 60 балів за попередні модульні контрольні роботи і зараховуються бали усної відповіді. Залік оцінюється в діапазоні від 0 до 60 балів, які додаються до поточного рейтингового бала студента для визначення семестрового підсумкового рейтингового бала. Підсумковий рейтинговий бал становить суму поточного рейтингового бала і рейтингового бала усного заліку, яка за 100-бальною шкалою визначає його підсумкову оцінку, що у четвертому семестрі відповідає: *зараховано, не зараховано з можливістю повторного складання курсу*. Підсумковий контроль успішності студентів проводиться один раз на рік під час заліково-екзаменаційної сесії.

Критерії оцінювання знань студентів на заліку

В оцінці знань студентів враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

Відповідь вважається повною (60 балів), якщо студент повністю оволодів матеріалом, обізнаний з усіма поняттями і термінами навчального курсу і адекватно оперує ними під час відповідей на поставлені питання, а також посилається на наукові дослідження з навчальної дисципліни, ознайомлений зі спеціальною літературою; демонструє здатність аналізувати факти, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками.

Відповідь вважається недостатньо повною (40 балів) за умов хорошого володіння знаннями з навчального предмету. Відповідь студента має бути правильною і обґрунтованою. Студент повинен продемонструвати знання теоретичного матеріалу, навички самостійної навчально-пізнавальної діяльності, здатність викладати матеріал в певній логічній послідовності. Допускаються незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння викладеного матеріалу.

Відповідь вважається неповною (20 балів), якщо продемонстровані знання з предмету носять фрагментарний і поверхневий характер. Теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Студент обізнаний з літературними джерелами з навчальної дисципліни, але не може дати достатньо критичної їх оцінки; допускає суттєві помилки, які порушують логіку викладення матеріалу.

Залік вважається нескладеним за умов неправильної або неповної відповіді, яка свідчить про нерозуміння поставленого завдання. Студент не володіє понятійно-категоріальним апаратом, необізнаний з літературою з навчальної дисципліни і допускає грубі помилки у викладенні матеріалу.

Якщо студент не з'явився на залік, в заліковій відомості виставляється відмітка “не з'явився” й екзаменатор засвідчує це своїм підписом.

Студенти, які не склали залік, повинні перескласти його. Перескладання заліку дозволяється не більше двох разів: один раз викладачеві, другий раз комісії, яка створюється деканатом факультету за поданням завідувача кафедри німецької філології.

11. Методичне забезпечення

1. Halytska O. Deutsch als zweites Fach – Theoretische Grundlagen. Band 1 : Der sprachgeschichtliche Hintergrund des Deutschen : Ein Studienbuch für ukrainische Germanistik-Studierende / Olena Halytska. – Luz'k : Wegha – Druck, 2014.– 147 S.
2. Halytska O. Deutsche Sprachgeschichte = Історія німецької мови : метод. рек. і текст лекцій / O. Halytska. – Луцьк : ФОП Оконська А. Ю., 2017. – 136 с.
3. Галицька О. Б. Трансформація німецького деонімного простору (до «Теоретичного курсу другої іноземної мови (німецької)») / О. Б. Галицька // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / укл. : І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк. – Острог : Вид. Нац. ун-ту «Острозька академія», 2016. – Вип. 63. – С. 41–43.

12. Список джерел

4. Бублик В. Н. Історія німецької мови. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Василій Назарович Бублик. – Вінниця : Нова книга, 2004.– 272 с.
5. Левицький В. В., Поль Г.-Д. Історія німецької мови (німецькою мовою). Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Віктор Васильович Левицький, Гайнц-Дітер Поль. – Вінниця : Нова книга, 2010.– 256 с.
6. Brundin G. Kleine deutsche Sprachgeschichte / Gudrun Brundin. – München : W. Fink, 2004. – 230 S.
7. Ernst P. Deutsche Sprachgeschichte. Eine Einführung in die diachrone Sprachwissenschaft des Deutschen / Peter Ernst. – 2. Aufl. – Wien : Facultas Verlags- und Buchhandels AG, 2012. – 252 S.
8. Fischer R. S. Eine kleine Geschichte der Sprache / Steven Roger Fischer; Aus dem Engl. von Andreas Simon. – Frankfurt, New York : campus Verlag, 1999. – 258 S.
9. Jacob S. Vom Indogermanischen zum Deutschen. Geschichte der deutschen Sprache von Anfängen bis zur Gegenwart / Stefan Jacob [Elektronische Ressource]. – Verfügbar unter : www.stefan-jacob.de/Geschichte/Unterseiten/Sprachgeschichte.htm (zuletzt zugegriffen am 11.07.2016)
10. König W. dtv – Atlas Deutsche Sprache / Werner König. – 17., durchgesehene und korrigierte Aufl. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2011. – 256 S.
11. Moskalskaja O. J. Deutsche Sprachgeschichte / Olga Jwanowna Moskalskaja. – 2. Aufl. – Moskau : Akademia, 2006. – 288 S.
12. Rachmanova N. J., Zwetajewa E. N. Geschichte der deutschen Sprache. Von Theorie zur Praxis. – Moskau : Hochschule, 2004. – 334 S.
13. Roelcke T. Geschichte der deutschen Sprache / Thorsten Roelcke. – München : Verlag C. H. Beck, 2009. – 128 S.
14. Schmid H. U. Einführung in die deutsche Sprachgeschichte / Hans Ulrich Schmid. – Stuttgart, Weimar : J. B. Metzler, 2004. – 310 S.
15. Schmidt W. Geschichte der deutschen Sprache : ein Lehrbuch für das germanistische Studium / Wilhelm Schmidt. – 7., verb. Aufl. / erarb. unter Leitung von Helmut Langner. – Stuttgart, Leipzig : S. Hirzel / Wiss. Verl.-Ges, 1996.– 383 S.
16. Wolff G. Deutsche Sprachgeschichte von den Anfängen bis zur Gegenwart : ein Studienbuch / Gerhard Wolff.– 6., überarb. u. erw. Aufl. – Tübingen, Basel : A. Francke, 2009.– 330 S.